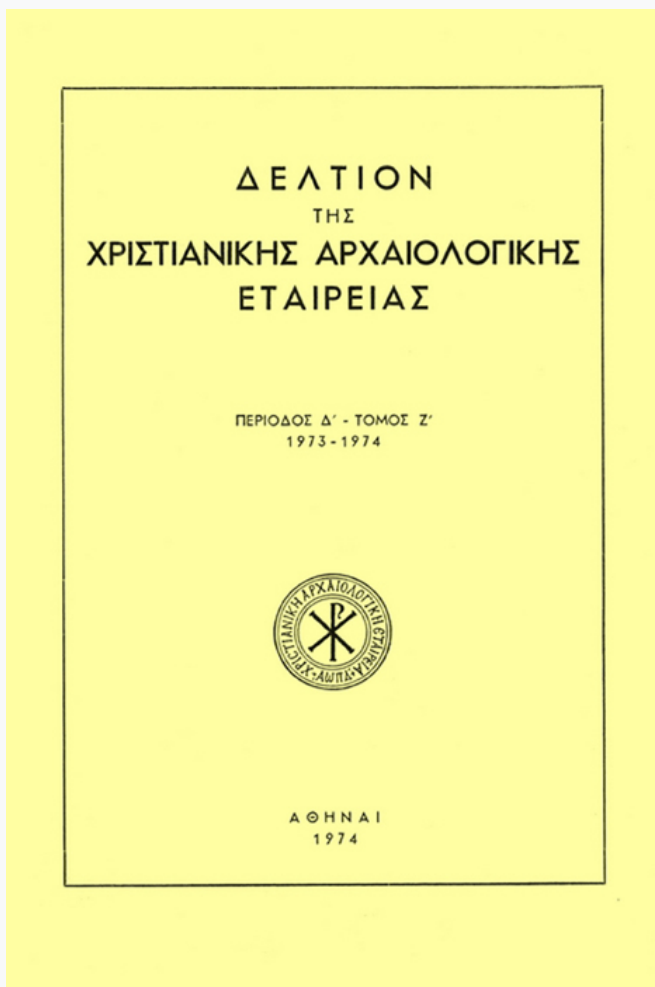

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 7 (1974)

Δελτίον ΧΑΕ 7 (1973-1974), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Anatole Frolov (1906-1972)

Επιτάφια χρονολογημένη επιγραφή στην Πρωτόθρονη Νάξου (πίν. 51-52)

Μανόλης ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.830](https://doi.org/10.12681/dchae.830)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ Μ. (1974). Επιτάφια χρονολογημένη επιγραφή στην Πρωτόθρονη Νάξου (πίν. 51-52). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 7, 78. <https://doi.org/10.12681/dchae.830>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Επιτάφια χρονολογημένη επιγραφή στην
Πρωτόθρονη Νάξου (πίν. 51-52)

Μανόλης ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 7 (1973-1974), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του
Anatole Frolov (1906-1972) • Σελ. 78

ΑΘΗΝΑ 1974

ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ
ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΘΡΟΝΗ ΝΑΞΟΥ

Σε πρόσφατη επίσκεψη στη Νάξο, στο Χαλκί, είχα την ευκαιρία να εξετάσω πιδ προσεκτικά τούς τοίχους του ΒΔ παρεκκλησίου, του Ἁγίου Ἀκινδύνου, μέσα στην ἀρχαία καὶ μεγάλη ἐκκλησία τῆς Πρωτόθρονης, ὅπου ἄρχισαν ἀπὸ καιρὸ καὶ συνεχίζονται ἀξιόλογες ἐργασίες γιὰ τὴν ἀποκάλυψη καὶ συντήρηση τῶν ἀρχικῶν τοιχογραφιῶν (βλ. Ν. Ζίας, ΑΑΑ, IV, 1971, 3, σ. 368 κ. ἐξ., πρβλ. Μ. Chatzidakis εἰς Propyläen Kunstgeschichte, τ. III, 1968, σ. 237, πίν. 177 α).

Τὸ παρεκκλήσιο εἶναι σκεπασμένο μὲ καμάρα πὸν στηρίζεται σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς δύο μακρὲς πλευρὲς σὲ δύο τυφλὰ τόξα. Τοιχογραφίες σώζονται ἀρκετὰ καλὰ στὴ μικρὴ κόγχη καὶ στὸν Ἀ. τοῖχο καθὼς καὶ στὸ ἕνα τυφλὸ τόξο τοῦ Ν. τοίχου. Σὲ ὄλο τὸν Β. τοῖχο, δὲν ὑπάρχουν τοιχογραφίες, ἀλλὰ στὴν τραχιὰ ἐπιφάνεια τοῦ ἐπιχρίσματος πρόσεξα ὅτι ξεχώριζαν ἴχνη γραμμάτων. Ὅταν ὁ τοῖχος βράχθηκε φάνηκε ἀμέσως καὶ ὀλοκάθαρα μιὰ μεγάλη ζωγραφιστὴ ἐπιγραφή σὲ δύο γραμμές, πλάτους περίπου 2 μέτρων μὲ μεγάλα (15 - 20 ἐκ.) κεφαλαῖα γράμματα, σὲ χρῶμα χονιροκόκκινο :

ΕΚΟΙΜΗΘΗ Η ΔΟΥΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΝΑ

Μ (ηνός) ΜΑΡΤΙΟΥ ΣΤΑΣ Η̄ ΙΝΑ (ικτιῶνος) Θ' ΕΤΟΥΣ Ϛ̄ΦΞΔ'

Ἡ παρουσία τῆς ἐπιτάφιας αὐτῆς ἐπιγραφῆς μὲ τὶς μνημειακὲς διαστάσεις καὶ μὲ τὴ χρονολογία 1056, πρῶτον ἐπιβεβαιώνει τὸν ταφικὸ χαρακτήρα τοῦ παρεκκλησίου, δεύτερον κάνει πιθανώτερη τὴν μετὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐκτέλεση τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ παρεκκλησίου, ἐὰν βέβαια γίνεῖ δεκτὸ ὅτι ὅταν ἐγράφηκε ἡ ἐπιγραφή ἦταν ἀδιακόσμητοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι τοῖχοι καὶ ὅτι ὅταν ἔγινε ἡ τοιχογράφηση ἄφησαν ἀκάλυπτη τὴν ἐπιγραφή.

Τέλος, ἡ μνημονευόμενη νεκρὴ, πὸν πρέπει νὰ ἦταν θαμένη στὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή ἀρκοσόλιο, θὰ ἦταν μέλος σημαντικῆς οἰκογένειας, ἴσως συγγενῆς ἐνὸς ἀπὸ τούς πολυάριθμους ἄρχοντες πὸν κατονομάζει ἡ ἀδημοσίευτη ἀκόμη μαρμάρινη κτητορικὴ ἐπιγραφή : ἀναφέρεται στὴν ἀνακαίνιση τοῦ ναοῦ τέσσερα χρόνια πρὶν, δηλ. τὸ 1052 (Ϛ̄ΦΞ') (βλ. Ν. Ζίας, αὐτόθι, σ. 370).

Νάξος, Πρωτόθρονη, τὸ ἀνατολικὸ τμήμα ΒΔ παρεκκλησίου. Ἀριστερά, ἡ ἐπιγραφή τοῦ 1056, ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀρκοσόλιο (Φωτ. Στ. Μπαλτογιάννη).

Νάξος, Πρωτόθρονη, ΒΔ παρεκκλήσιο. Ὁ βόρειος τοῖχος μετὰ τὴν ἐπιτάφια ἐπιγραφὴ τοῦ 1056 (Φωτ. Στ. Μπαλτογιάννη).